

atzensoorten.
het springen
en den nek

onuitputtelijk
hij zich op
in zijn volle
in boomtak in
en het gebel-
in zijn sprong
g op die plek
oren gespiest,
van bemerkt
met zijn half
alumer ligt.
t onder hem
in springt hij
te missen op
end, dood, of
moordt het.
er niet, zoo
nachts rond.
op den buik
p roof, richt
op, werpt zich
is meer dan
gend hier op
t zijn nagels
het te om-
of de keel
leerst het
vreet de in-
le lichaams-
ders, op. Het
buit is hem
spoedig, dan
t vermoorde
taaltijd, altijd
eds zijn voor-
ter reeds tot
ij niets meer

a vier of vijf
dig zijn weg
op de loer.
penstal, dan
forst zooveel
jaar 1813 te
gehoort
teer 40 scha-
den zomer
thalerbergen
in geiten ver-
hij dikwijls
mensch laat
th gevangen
getroffen, is

OGENRIJK.

idheid.

and aan de

nikl aldaar.
is van Amstel
oefenaar te

Kerk.

Gameren (cl.
Issekerie), G.
van der Veer

Minnaertje.

rk.
Koudekerk, B.
den Boer te
in Zoo.
obius de Sart
Vehake te

est, G. E. K.
n, G. J. van
en en Dood-
ag te Noord-
even, cand. te
um. — Breen-
d. — Drunch-
d. en Nieuw-
me. — Ouit-
Langeweer,
s. Larzender te
d. Kampen),
ac. Soethoud
den Rijn. —
L. Kalkman te
Den Andel.
arm (Wij), —
Eis-
Ter Aar. —
crinceden. —
Hoofddorp. —

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

te Holten. —
delle te Min-
J. Jurema,
F. Hapsels te
hum. — Res-
Rottterdam —
A. Renier te
ep. St. War-
J. J. C. van
nd. — Den
s. Pernis (cl.
is te Biese-
belt te Hoe-

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertentien aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 8 Juli 1888. N°. 550.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden /1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandlaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau, Warmoesstraat 106, te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlangingen 10 Cent per regel.

Opgevaaren ten hemel

ACHTTIENDE ZONDAGSDEELING.

IV. (Slot.)

Indien gij dan met Christus opgeweld zijt, zoo zoekt de diagen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods.
Col. 3:1.

De belijdenis onzer kerken laat dus niets aan duidelijkheid te wenschen over. Op grond der Heilige Schrift gelooven en verkondigen we: ten 1°, dat Christus in zijn menselijke natuur, door opvaren, van deze aarde naar den hemel verplaatst is; en wel verplaatst in zulk een eigenlijken zin, dat zijn lichaam voor zijn hemelvaart niet in den hemel maar wel op aarde, en omgekeerd na zijn hemelvaart niet meer op aarde, maar alsnu in den hemel moet gezocht. Belijden en verkondigen we: ten 2°, dat hij, in dien hemel vertoevende, alsnu geen gemeenschap meer met de zijnen op aarde onderhoudt naar zijn menselijke natuur, maar altoos met hen is en blijft naar zijn goddelijke natuur. En belijden we en verkondigen: ten 3°, dat desniettemin deze gemeenschap een gemeenschap van den éénen Middelaar is, overmits deze werkingen van boven uitgaan van Hem, die eeuwige Gods Zoon is, maar in éénheid des Persoons onze natuur aannam en nog beëit.

Thans echter komt de Catechismus, naar zijn practischen aanleg, in Vraag 49, nog op een vierde punt, t. w. wat deze hemelvaart Christi ons als vrucht in den schoot werpt.

Onderscheid hier wel. De Catechismus spreekt hiermee nog volstrekt niet van de vrucht die ons toekomt uit het werk Christi in den hemel, maar nog alleen van zijn zijn in den hemel voor ons.

Van zijn werk zal eerst de volgende Zondagsafdeeling handelen, als we toekomen aan het zittende ter rechterhand Gods. Dan eerst zal er gehandeld worden van wat Christus in den hemel doet, om werkingen naar de aarde op de zijnen te laten uitgaan en zijn kerk in stand te houden. Hier daarentegen in de 18e Zondagsafdeeling is nog uitsluitend sprake van het opvaren naar en zijn in den hemel, en van de betekenis die deze aanwezigheid van Christus in den hemel, ook afgezien van zijn werkingen, voor ons heeft.

Ook al deed Christus in den hemel niets, dan nog zou zijn aanwezigheid in den hemel voor ons een zeer hooge betekenis hebben, en wel, naar luid van den Catechismus, in drielei opzicht: 1°, omdat reeds zijn enkele, bloote aanwezigheid ons bij God goed moete doen; 2°, omdat hij daar niet aanwezig kan zijn, zonder de profetie in zich te dragen, dat wij ook eens bij hem komen zullen; en 3°, omdat zijn aanwezigheid in den hemel ons de sterkste prikkel is tegen te groote aardschgezindheid.

Ook niet dit keurig antwoord bevinden we ons dus weer midden in de heerlijke trekkingen en werkingen van de mystieke unie, die Christus als het hoofd en ons als de leden van zijn mystiek lichaam saambindt.

Een eerste vrucht van deze mystieke unie is, dat God ons in hem rekt. Een latere vrucht zal zijn, dat hij ons naar zich conformert. Maar de vrucht, waaraan we nu toe zijn, is, dat deze mystieke unie

onze positie tegenover den hemel en de aarde geheel omzet en verandert.

Hoof u, als ge naar de vrucht van een heilsteit vraagt, toch altoos zeer eng en nauw aan dat feit zelf. De hemelvaart is een verplaatsing van de aarde naar den hemel. Alzoo moet haar vrucht ook voor u uw betrekking van dien hemel en die aarde raken.

Van nature is die positie, waarin ge tegenover hemel en aarde staat, voor u een zeer ongunstige. Voor dien hemel donkere wolken; die hemel zeer verre; in dien hemel al uw zonden bekend; en uit dien hemel het oordeel en de doem u beïdende. En daarentegen op aarde een trekken van uw natuur naar heer genietingen; een u thuis gevoelen in haar levenskring; een besef alsof die aarde door haar macht u tegenover den toorn des hemels veilig kon stellen.

Een door en door onware en valsche verhouding dus, en die ge toch in uw eigen verleden en bij duizenden om u heen, nog telkens kunt opmerken. Schuw en schuchter om van den hemel te spreken, en gul en het hart open als ge de heerlijkheden der aarde uitstelt. Van die aarde altoos vol, aan dien hemel liest niet denkend. Thuis hier en vreemdeling daarboven. Sterk door de bekoring der wereld getrokken en voor de bekoring van het Jeruzalem dat in den hemel bij God is, onaandoenlijk. En wat het ergst is, niet goed met dien God die uw zonde scherp veroordeelt; en vaak al te goed met uw medemens die gezondigd heeft als gij; uw lotgenoot.

Een zeer verlagende toestand derhalve. Immers, ook al staan we er zoo in ons hart aan toe, daarom weten we toch zeer wel, dat het zoo niet deugt; dat het heel anders moest zijn; dat in den hemel onze adel en op aarde onze schande geboren is; en dat, hoe meer de aarde ons assimileert en we minder geassimileerd worden door den hemel, we des te dieper ontinken aan onzen oorsprong, aan ons wezen en aan onze bestemming.

Vandaar dat soms door deze donkere schaduw de lichtstraal van een stil gebed schiet, en we soms, o, zoo vurig wenschen konden, anders te bestaan; er anders aan toe te zijn; niet zoo door die aarde en meer door den hemel geboeid te worden; daar meer thuis, hier meer vreemdelingen te zijn.

En zie, nu zegt de Catechismus zoo verrukkelijk schoon, dat op die bede Jezus' hemelvaart u de verhooring brengt; want dat het feit zelf van Jezus' aanwezigheid, (niet op aarde, maar) in den hemel; en wel zijn aanwezigheid in den hemel, nadat hij op aarde geweest is; juist het u van God geboden middel is, om uw positie tegenover hemel en aarde op de gewenschte wijze om te zetten, en u dien hemel bevriend en die aarde tegen te maken.

Als dan ook de Catechismus als eerste vrucht van Jezus' hemelvaart noemt, „dat hij in den hemel voor het aangezicht zijns Vaders onze Voorspreker is“, dan moet ge wel oppassen om niet terug te vallen in Vraag 31, waarin o.m. Christus' priesterlijk ambt, en dus ook zijn voorbedingde, besproken is.

Hier toch moet niet, gelijk daar, gehandeld van de acte zijner intreding voor ons als onze Advocaat en Pleitbezorger, maar moet gelet op het feit van zijn aanwezigheid in den hemel, waardoor hij van zelf ons ten goede bij het Eeuwige Wezen is.

Dit diepe immers belijden al Gods kinderen op grond van Schriftopenbaring en zielservaring, dat ze hun ziele in hun verzuchtingen en gebeden tot het Eeuwige Wezen niet anders kunnen doordringen, dan door hun gedachten saam te vegen in de aanschouwing van den Middelaar; om alzoo in „het Beeld des Vaders“ den Vader zelf te aanschouwen. Maar dan ook omgekeerd, dat ze weten en ervaren, hoe dat Eeuwige Wezen zijnerzijds ook hen niet anders meer dan in dien Eénig Geliefde aanschouwt, en hoe, telkens als de Majesteit des Heeren tegen onze Zonde zou uitstralen, altoos die Middelaar tusschen Hem en ons schuilt, om het brandpunt te wezen, waarin de uitgangen des Vaders naar ons en de uitgangen van ons hart naar den Vader saamvallen.

Zoo is de schrik weg. Weg de vreeze. En de volmaakte liefde sluit al wat afstoot en verwijderen kon buiten.

Het groote beletsel, om vriendelijk aan den hemel te denken, om met ruste naar den hemel op te zien, en zonder verschrikking gemeenschap met dien hemel te zoeken, nam Jezus door zijn aanwezigheid in den hemel dus weg.

Zoolang het nog was, God daarboven in den hemel en wij hier op aarde, was er strijd, schrik en wegvlieding. Nu, nu de Middelaar, in onze natuur, in dien hemel voor het aangezicht zijns Vaders staat, nu is reeds zijn enkele aanwezigheid in den hemel voor ons een bedekking tegen den stormwind van Gods toorn, een opheffing van den strijd, een oorzak van ruste en van vrede.

Doch daarbij blijft het niet. De Catechismus wijst nog op een tweede vrucht, die 's Heeren hemelvaart ons toebrengt, eveneens reeds enkel door zijn aanwezigheid in den hemel. „Zijn vleesch toch, 'twelk ons vleesch is, verstrekt ons tot een zeker pand, dat hij als het Hoofd, ons, als zijn lidmaten, ook tot zich zal nemen.“

Ook dit moet streng genomen.

Wat toch maakt, dat we in den regel zulk een sterke aantrekkelijkheid naar de aarde en zulk een geheimzinnige vreeze voor den hemel koesteren? Immers het feit van den dood. Het feit dat onze weg naar dien hemel gaat door uiteenscheuring van ons wezen. En dat wel onze ziel in kan gaan, maar dat al het zichtbare, al het tastbare, al het werkelijke om dien hemel moet prijsgeven. Zoo ontstaat de indruk, alsof de hemel wel voor onze ziel, maar niet voor onzen geheelen persoon, niet voor onzen geheelen mensch, naar ziel en lichaam, een levenswereld aanbiedt, en komen we dus voor de keus te staan tusschen een aarde waarop we naar ziel en lichaam leven kunnen, en een hemel die de helft van ons wezen afsnijdt.

Nu echter, door Jezus' hemelvaart, wordt dit op eenmaal anders. Hij droeg onze menselijke natuur naar ziel en lichaam ten hemel in. Hij droeg ze ten hemel in zonder dood. Uit dit feit nu volgt met stellige zekerheid, dat de hemel niet alleen een levenswereld voor een afgescheiden ziel oplevert, maar wel terdege ook een levenswereld heeft voor onzen geheelen mensch, voor onze geheele persoonlijkheid, voor onze ongedeelde natuur naar ziel en lichaam beide.

Hierdoor vervalt derhalve de vroegere tegenstelling. Niet langer blijft het, een aarde voor heel mijn menselijke natuur, en een hemel alleen maar voor mijn ziel. Neen, het wordt nu, én op aarde én in

dien hemel een levenswereld voor ziel en lichaam beide. En als we dan nu die beide levenswerelden vergelijken, en denken eenerzijds aan die aarde, waarop wij met onze ziel zoo schriklijk tobben en met ons lichaam zoo vaak kwijnen, en dien hemel, waarin Jezus naar de ziel heerlijk bloeit en naar het lichaam schittert in glorie, dan is al de voorkeur aan de aarde ontnomen en op den hemel overgedragen; mits slechts die hemel ook voor ons kan zijn.

En ook hiervoor nu biedt Christus' hemelvaart ons het zekere pand. Immers er bestaat een mystieke unie, Hoofd en leden zijn organisch één. Ze zijn niet daadwerkelijk te scheiden. En zoo is dan Christus' zijn in den hemel naar lichaam en ziel voor ons de stellige profetie, dat ook wij in dien hemel naar lichaam en ziel zijn zullen.

En zoo komen we vanzelf op de derde vrucht, aldus door den Heideberger omschreven: „dat hij ons zijnen Geest als een tegenpand zendt, door welks kracht wij zoeken wat daarboven is, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods, en niet wat op de aarde is.“

Pand en tegenpand zijn hier ontleend aan twee scheiende vrienden, die als teeken van wederzijdsche trouw elkander over en weer bij het scheiden iets meegeven of nazinden. En zoo nu stelt de Catechismus het voor, alsof wij den Christus bij zijn hemelvaart ons vleesch meegaven naar den hemel, en dat hij ons zijn Geest nazond. Ons vleesch het pand dat hij van ons meenam; de Geest het tegenpand dat wij van hem ontvingen. Ook hier mag bij de bespreking van den Geest dus niet de fout begaan om te vervallen in Vraag 31, waar over de krachten en gaven des Heiligen Geestes, die hij ons zendt en in ons uitstort, zal worden gehandeld. Al wat hier te bespreken is, is de uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag. Hierop toch en hierop alleen doelt dit antwoord, gelijk ten overvloede blijkt uit de verwijzing naar Hand. 2:34.

Bedoeld is hier dus niet de persoonlijke schenking van den Heiligen Geest aan de enkelen, maar het uitdienen van den Heiligen Geest in de kerk van Christus, in heel het lichaam. In Jesaja 63:11 heet het: „Die zijn Heiligen Geest in hun midden stelde“, wat daar zag op de heilige tegenwoordigheid Gods, op het verzoendeksel tusschen de cherubijnen, en dus nog slechts profetie was van de inwoning des Heiligen Geestes in het lichaam der geloovigen.

Maar nu met den Pinksterdag heeft ook deze uitstorting van den Heiligen Geest in het mystiek lichaam Christi plaats gegrepen. De Heilige Geest woont thans in dit mystieke lichaam als de levensgeest in, gelijk het Avondmaalsformulier zoo juist zegt: „door éénen Geest die in hem als het Hoofd en in ons als zijn lichaam inwoont“, vereenigd.

Ware het anders bedoeld, dan zou er alleen troost in liggen voor hen, die ook persoonlijk reeds werkingen des Heiligen Geestes ondergingen, en dan nog wel alleen in die oogenblikken, waarin zij deze werkingen ervoeren. Nu daarentegen nu bedoeld is, de inwoning van den Heiligen Geest niet in de enkelen, maar in het mystieke lichaam, nu is deze inwoning een derde vrucht van Jezus' hemelvaart, die strekt om ons den hemel minder vreemd te doen

zijn en ons op de aarde minder thuis te doen wezen.

Nu toch bewerkt ons niet langer alleen meer de publieke opinie, de geest der aarde d. i. de geest die in de wereld inwoont, maar werkt ook op ons het verborgen oordeel van den hemel, d. i. de Geest die in het mystieke lichaam Christi inwoont. Dit temperert voor ons de macht van verleiding en de aantrekkelijkheid die van de wereld uitgaat. Het maakt ons tegenover de aarde vrijer, en bindt ons sterker aan de levenswereld die in den hemel bij Christus is.

En zoo is dan de vrucht van Jezus' hemelvaart, gelijk de Catechismus die zoo precies en zoo keurig teekent, saam te vatten in deze ééne belijdenis, dat Jezus' aanwezigheid in den hemel wegneemt wat ons van den hemel deed terugschrikken; en ons integendeel naar dien hemel sterke trekkingen geeft; terwijl het omgekeerd ons vervreemdt van de aarde en op die aarde minder thuis doet gevoelen.

Denk u een gezin, van man, vrouw en kinderen, dat een tijdlang in ons vaderland leefde, maar waarvan het hoofd straks ons land verliet en naar Amerika overtoog, — zou het dan niet natuurlijk zijn, dat het voor vrouw en kinderen hier eenzaam en vreemd begon te worden; en dat ze omgekeerd met hun gedachten en verlangens zich in Amerika thuis maakten en ten leste hunkerden naar het oogenblik waarop vader hun schreef: „Komt nu allen tot mij over!“

En hoe zwak nu dit beeld ook zij, toch zegt het u eenigermate, wat hier de trekkingen der liefde voor den Eenig Dierbare is.

Hij was hier met de zijnen. Hij woonde hier met zijn kerk op aarde. Maar nu verliet hij ons. Hij vertrok naar het beter vaderland. Hij voer op naar den hemel, is het dan niet natuurlijk, dat het met zijn heengaan voor ons thans leeg en vreemd en verlaten werd? En getuigt het niet tegen de liefde van ons hart, zoo we, nu hij daar ginds is, niet onwillekeurig verlangen, om ook van vaderland te mogen verwisselen, en weer te zijn waar ons Hoofd is?

En zoo spreekt dan in de vrucht van de hemelvaart Christi een allereerst trekken der verlatene liefde.

Vader, ik wil dat waar ik ben, ook zij bij mij zijn die Gij mij gegeven hebt!“

Zoo bidt de Christus.

En de kerke op aarde antwoordt: „Ik heb verlangen om onthouden te wezen en met Christus te zijn.“

KUUPER

„Vergeet geene van zijne weldaden.“

Loof den Heere, mijne ziel en vergeet geene van zijne weldaden. (Ps. 103:2).

Het is zoo gemakkelijk gezegd, en zoo licht gezongen: „Vergeet nooit den van zijn weldadigheden, vergeet ze niet, 't is God die ze u bewees!“

En toch, wat komt er van het herdenken van Gods trouw in ons leven, wat onder ons zingen, wat onder ons bidden vaak terecht!

Zoo soms, als we, bij een nieuwen mijlpaal van ons leven aangekomen, ons nederzetten om den weg te herdenken, dien we aflieten, is er zin en behoefte in ons hart, om ons althans de groote uitdredingen van ons leven weer te binnen te brengen.

doet degenen, die buiten zijn, lasteren en wat is dat niet verschrikkelijk!

6. Ook deugt het kaartspel niet, omdat het eenstemmig gevoelen der kerk daartegen is. Van oude tijden af hebben daartegen geijverd in hunne schriften Clemens Alexandrinus, Augustinus, Chrysostomus, onder de latere schrijvers: Calvinus, Danaeus, Mercerus, Junius, Rivet. Ook Wittewrongel, Saldenus, Amesius Telling, De Raad. Die in hun tijd ijverde voor de sake Gods hun werk gemaakt hebben, om het kaartspelen tegen te spreken. Waarom wij ook naar het bevel van Christus en Paulus allen, die zich niet deze navolgende zonden besmet weten, vermanen van de tafel des Heeren zich te onthouden en verkondigen hun, dat ze geen deel in het rijk van Christus hebben, als daat zijn alle... spelers... die, zoolang zij daarbij blijven, aangezegd worden, dat zij zich dier spijze, welke Christus zijnen geloovigen verordend heeft, zullen onthouden, opdat hun gerecht en verdoemenis niet des te zwaarder worde.

7. En wie kan optellen, ten blijk, dat het kaartspel een zonde is, die belsch en duivelsch is, om welke de toorn Gods komt over zijne boesemars, alle gruwelen, die dit spel, zoo geliefd bij den vleeschelijken mensch, verzeilen en volgen: tijverden, geldverkwinst, onrechtvaardige handel, gekijf, vloeken, lasteren, droefheid, ongenoegen, onverzadelijke verhitling en rotte verslaaftheid aan het spel, kijvagen, doodslagen enz.?

De GAAY FORTMAN.

Is het kaartspel ongeoorloofd?

III.

Wij luisteren nog eenigen tijd naar de rede van Ds. De Frein.

„Op dien grond zeg ik,“ zoo ging hij voort, „dat, aangezien het lot de eerste directie in dit spel heeft, het zeer gruwelijk is, de Heilige majesteit te veraken, en zijne bijzondere bestellingen te beproeven en te misbruiken joksgewijze en tot een schending tijdverdrif door eene daad, die volgens het Woord maar tepaskomen moet in zaken van geschil en die van gewicht zijn.“

3. Te meer, omdat het lot, dat in dit spel de eerste en voornaamste directie heeft, in zijn eigen aard in zich sluit een ingewikkeld gebed tot God, om van Hem te weten, wat ons door geen anderen weg kan geopenbaard worden. Wie zijt gij, o mensch, die zeggen durft, dat het u vrij staat om uw vermaak en om tijdverdrif, zonder eerbied, tot den Heere te komen met het eene of het andere gebed?

4. Te meer naardien het lot gebruikt wordt buiten eenigen dringenden nood in een zaak, die zeer gering en nietig is. Wat is toch het kaartspelen anders? Gods uitspraak door een lot te verachten mag niet geschieden dan in gevallen van de hoogste en uiterste aangelegenheid. Zegt niet Salomo: „Het lot doet de geschillen ophouden en maakt scheiding tusschen de machten?“ Maar wat

gewicht heeft dit spel, of wat geschil heeft hier plaats tot welks vereffening het lot dient?

Maar behalve deze redenen, afgeleid van het misbruik des lots in dit spel, zoo overweegt nog andere redenen, waarom dit schending bedrijft, het kaartspelen, onder de belijders van de Gereformeerde leer niet genoemd behoort te worden.

1. Het kaartspel heeft van den duivel en de heidenen zijnen oorsprong en zijne afkomst. Mercurius, de heidensche afgod, zeggen sommigen, heeft het ingezet, die daarom zichzelf op de kaart liet afschilderen, opdat de spelers in het begin des spels, hetzij door de kaart te kussen, of eenigen wijn te zijner eere uit te storten, hem zonden offeranden doen.

De Christenen hebben dat beeld wel veranderd door het afbeeldsel van eenen koning, eenen koning of eenen schildknaap in de plaats te stellen, doch zooverre zij dit spel spelen hebben zij gemeenschap aan den heidenschen gruwel en dat hun zondig bedrijft. Bedenkt eens, of dit aan Christenen betaamt en voegt, die door de Hervormde leer en hare belijdenis het heidendom hebben afgezworen? David zeiden: „De smarten dergenen, die eenen anderen God befiggen, zullen vernemeniguldigd worden, ik zal hunne drankofferen van bloed niet offeren en hunne namen op mijne lippen niet nemen.“

2. Hoort eens andere reden: het kaartspel is een vuil en zondig werk, omdat een, die Christus belijdt en erkent zijnen Heer te zijn, niet vernag iets te doen, als waarover het hem vrijstaat de goddelijke hulpe en genade te verzoeken. De apostel Paulus zegt, dat alles wordt gevelijkt door het Woord Gods en door het gebed. Maar

wat kaartspeler is er, die om een zegen over zijn spel God zoude durven smeecken?

3. Bedenkt eens, hoe nutteloos en gevaarlijk bedrijft het kaartspel is: ik zegge nutteloos en zonder vrucht. Moet niet al wat een zedelijk schepel, de mensch, doet, hem naar ziel of lichaam eenigzins voordeelig zijn? Immers, wij weten, dat degenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede! Maar wat nut of voordeel is er te vinden in het kaartspel?

Niet alleen is het kaartspel zonder nut en voordeel, maar zeer gevaarlijk, en daarom schadelijk en schandelijk. Ik vraag u, en beantwoordt hen eens, als de Heere uw ziel kon opheffen, dat u wel zeker zal gebeuren, veel eerder licht dan gij wenscht, of gij wel zoudt willen gevonden worden, spelende met de kaart, en zoo sterfend?

4. Het spelen met de kaart deugt niet, omdat al zulke spelen, waar het lot in gebruikt — ik zegge liever — misbruikt wordt bij alle civiele rechten verboden zijn, zelfs zooverre, dat iemand, zijn geld door spelen verloren hebbende, daarover in rechten niet mag betrokken worden en niet behoefte te betalen, ofschoon hij zijn geld door spel verloren heeft; ja hij, die verloren heeft en eijne erven kunnen en mogen het uitgekeerde geld, door spel verloren, wederom eischen, al was het na verloop van vele jaren.

5. En of dit om dezes spels ongeoorloofde hun te bewijzen niet genoeg was, doe ik er bij, dat het kaartspelen een werk is vol aanstoot en dat op eene ongevoelige wijze veel ergernissen geeft. Het bedroeft de godzaligen, die voor God te leven hun geluk achten; en het

allen, die welk blij-

omorgen
TH DE
in den
97 jaren

het volk

waters.